

— Creșterea pruncilor —

Predică

la Nașterea Născătoarei de Dumnezeu
și pururea Fecioarei Maria.

— Rostită de P. Sf. Sa Episcopul Dr. Grigorie Comșa, la sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog în 8 Sept. 1932. —

Iubiții Mei fii sufletești!

„Adunați-vă popoare ale pământului și toate neamurile, fără deosebire de vârstă, stare și rang și veniți să sărbătorim cu strigăte de bucurie nașterea Mariei: căci din maica Ana a odrăslit vița cea mai roditoare, care a rodit strugurele cel mai dulce, o mângăere pentru muritori spre viața vecinică”. — Cu aceste cuvinte ale sfântului Damaschin vă chem pe voi azi să sărbătorim împreună pe Ceeace a rodit fructul binecuvântărei noastre.

Veniți să serbăm întrebându-ne ce am fi noi fără binecuvântatul rod al pântecelui Fecioarei Maria? am fi păgâni închinători la idoli, fii ai mâniei cerești, lipsiți de credință, dragoste și nădejde. Fără nașterea Fecioarei Maria, am fi toți fără Dumnezeu, fără Evanghelie, fără sfintele taine și fără mântuire. Dar prin Maica Domnului, avem pe Domnul și Dumnezeu nostru Iisus Hristos.

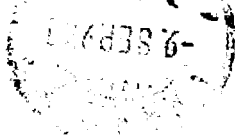
Totuși cinstirea Maicii Domnului nu este aceea pe care o dorește Tatăl Ceresc, o dorește Biserica și o dorim noi. Cinstirea Maicii Domnului se face în cântecele și rugăciunile și slujbele Bisericești, dar cinstirea ei trebuie să se simtă în familie, școală și viața de stat. Iată câteva căi pentru cinstirea Maicii Domnului.

Fecioara Maria este dintr'un neam, care a avut patriarhi, regi, ca Avraam, Isaac, Iacob

și David, cari au lăsat urmașilor lor cinstirea de Dumnezeu. Ingerul lui Dumnezeu, Gavril i-a vestit că ea a aflat har la Dumnezeu, va naște fiu, care va înființa o împărăție fără de sfârșit. Totuși Maica Domnului a rămas în smerenia, pe care a dovedit-o chiar ingerului zicând: „Iată roaba Domnului, fie mie, după cuvântul tău” (Luca 1. v. 38). Și Maica Domnului a dovedit ascultarea în tot cursul vieții de peste 60 ani. A trăit în sărăcie, încunjurață de vrăjmași, dar fără a se lăuda cu strămoșii Avraam, Isaac și Iacob, cum ne lăudăm noi cu legea strămoșească pentru care pușin facem, sau nimic!!! În toate împrejurările vieții a fost statornică în ascultarea de Dumnezeu, chiar și atunci când sub cruce asista la moartea Fiului Său! A rămas credincioasă darului primit dela Dumnezeu: se retrage în templu, trăește în singurătatea Nazaretului, se sfiește în fața ingerului, trăește în sărăcie, suferă lângă Cruce. Prin aceasta Maica Domnului a întrecut pe toți sfinții, precum soarele întunecă stelele. Soarele rămâne acelaș ca la coborâre, dar Maica Domnului, apare tot mai desăvârșită pe măsura apropierii de clipa sfintei Adormiri.

Nouă ne trebuiesc azi pilde de supunere către voia lui Dumnezeu, cum am văzut că s'a supus Maica Domnului. Nouă ne trebuie părinți, cari să dea creștere bună fiilor lor. Fără părinți buni se înmulțește numărul celor ce caută slujbă prin legături de rudenie sau protecție. Fără părinți buni vom avea fii înșelători, mincinoși, fățarnici, increzuți.

Un soldat pe patul morții fu cercetat de preotul său. Când veni vorba de moarte, preotul întrebă pe soldat, dacă nu dorește să și mărturisească păcatele; muribundul zise: „Părinte, eu nu știu să fi făcut vr'un păcat greu, dar totuși mă spovedesc, căci așa făcea și maica mea.”

Iubiții Mei,

Copiii sunt mai atenți la faptele părinților decât la vorbele lor.

Deaceea fericiți sunteți voi părinții cari știți să fiți pilda pruncilor, cum Ioachim și Ana au fost pilda Fecioarei Maria. Pildă cu fapta, ca fiii voștri să fie plini de smerenie. Părinții Fecioarei puteau să o învețe a fi mândră față cu cei din familii mai modeste, dar aceasta ei nu o au făcut. Vă aduceți aminte că ingerul îi făgăduise că întru dânsa se vor ferici toate neamurile. Preacurata Maică nu s'a lăudat cu aceeași chemare a ei, ci a așteptat în tăcere să fie voia Domnului!

Cât de bine ar fi dacă părinții de azi ar învăța pe pruncii lor să fie smeriți, retrași, iar nu sgomoloși, ca mulți dintre aceia cari se prea încred în sine și nu pun preț pe alții mai în vârstă decât ei. Cât de grăitoare este bunăoară pilda lui Samuil. Acesta primește dela Dumnezeu descoperire că fiii preotului Eli vor fi pedepsiți pentru neascultare (I. Imp. cap. 3 v. 11—13). Dar Samuil nu se laudă că a fost chemat la proorocie, că Dumnezeu i-a împărțit o taină, nu! El nu comunică lui Eli vestea care putea să-l întristeze. Abia când Eli l-a rugat, abia atunci i-a spus cele primite dela Dumnezeu. Ceeace știa, era sigur, căci doar Dumnezeu îi descoperise, dar el tace, ca să nu facă neplăceri aproapelui său. El se întristează că stăpânul său dela templu, preotul Eli, va avea o mare nenorocire.

Tăcerea Mariei era sfântă, tăcerea lui Samuil era frumoasă. Ce bine ar fi ca părinții de azi să învețe pe prunci a nu grăi prea multe, a nu cleveli, a tăcea când trebuie. Dar azi mulți vorbesc de prisos, ba vin ca martori în lucruri despre cari nu cunosc nimic precis!!! Când e vorba de cinstea, fericirea aproapelui și mai ales a celor sus puși, cât de mare este prețul tăcerii.

Dar nu urmează de aici ca să tăcem când este în joc binele unei națiuni, a unei comune, a unei familii sau a unei persoane. Atunci trebuie să grăim tot adevărul, biciuind păcatul în toate înfățișările lui. Căci familia lui Eli a fost pedepsită pentru tăcerea lui.

Aici, iubiții mei, mă simt dator eu să vă spun că dacă am tăcea și nu am aminti de părinții, cari nu-și cresc pruncii în ascultare și respect, ne-ar putea ajunge pedeapsa dată de Dumnezeu fiilor lui Eli: Ofni și Finees. Și jin a vă mai spune că este un semn rău al timpului, când observațiunile și îndrumările, muștrările părintești nu mai sunt luate în seamă.

Iată avem pilda lui Eli. El primise dela tinărul și slujitorul său Samuil comunicarea care-i aducea o veste tristă, dar totuși a primit-o cu respect, zicând: „Domnul este, ce este bun înaintea lui va face.” Cu respect primiți și voi părinții muștrările preoților, și voi tinerii chiar muștrările celor mai bătrâni! Cu respect primiți îndrumări în școală, în biserică la mărturisire, în tot locul, căci Vă grăește iubirea părintească, nemărginită; vă grăiește iubirea care ajută fără să întrebe, dacă cel lipsit este din Ierusalim sau din Garizim; iubirea care toarnă vin și undelemn pe rane, iubirea care a dus pe Mântuitorul pe Crucea, lângă care suspina Fecioara Maria.

Acestea am vrut a vi-le spune azi, iubiții mei, pentruca părinții cât mai curând să lase nepăsarea și să ne ajute în munca pentru Evanghelie. Serbarea de azi numai atunci va fi pentru ei serbare, dacă-și vor aduce aminte de ceace au făcut părinții Ioachim și Ana cu creșterea Fecioarei Maria. Părinții de azi să-și crească bine pruncii. Femeile noastre jin la Maica Domnului ca la Maica lui Dumnezeu, așa cum jine un copil la maica sa. Acelea cari sunt mame să-și aducă aminte că nu ajunge să împodobească casele cu icoana Maicii Domnului, ci sunt datoare să sădească icoana Ei în sufletele pruncilor lor. Supunerea și ascultarea Născătoarei de Dumnezeu să fie sădite și în sufletele fragede ale copiilor și atunci cinstirea Maicii Domnului este cea adevărată.

Părinții se roagă Maicii Domnului ca să-i ocrotească. Pe copii încă să-i învățăm a se ruga și atunci ei nu rămân numai la iubirea către părinți. Un copil jine la mama lui, și chiar dacă nu poate încă vorbi, se înțelege cu privirea ochilor cu mama lui. Când copilul ajunge mai mare, durerile le spune mamei sale, iar când ajunge între streini, scrie mamei sale! Iubiții mei! Faceți ca fiii voștri cu aceeaș dragoste să se îndrepteze și spre Maica Domnului și mare răsplătire veți avea.

Aloțputernicul Dumnezeu să Vă ajute a fi adevărați crescători ai fiilor voștri, având ca model icoana sfintei, de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria. Amin.

In memoria sculptorului Gh. Groza

Pareneză. Rostită de protopopul Șt. Lungu în Moneasa, cu prilejul desvâllirii plăcii comemorative a pictorului-sculptor Gheorghe Groza.

„Fiți desăvârșiți, precum și
Tatăl vostru Cel din ceruri de-
desăvârșit este!”
(St. Ev. Math. V, 48.)

Iubiți Ascultători!

Intre flințele omenești, cari năzuiesc spre desăvârșire, în loc de frunte se'nșirulesc artiștii. Scripitoarea scâtele divină luminează mintea artistului și focul sacru al creațiunii artistice, care clocotește ca un vulcan în inima lui, îl defermină la realizarea operelor de artă. Putem spune, că arta este un sacerdotiu, iar artistul e preotul frumosului. Precum preotul își iubește altarul, făcând legătura credincioșilor cu Dumnezeu, tot astfel artistul, cu mijloacele artel sale, desvălește misterul eternului frumos, senzibilizându-l în culori, în bronz sau marmoră, în sunete armonice, sau în cuvinte poetice.

Onorată Asistență!

Ne-am adunat, ca să prăznuim memoria geniului artist, sculptor și pictor Gheorghe Groza din Moneasa, prin desvâllirea unei plăci comemorative. Povestea vieții sale este simplă, dar măreață prin simplitatea ei. Este simplă și sublimă și asemănătoare cu viața geniilor noastre naționale, care s'au avântat din pulberea pământului, prin voință de fier și stăruință neînduplecată, spre zările senine ale idealului.

S'a născut în Moneasa la anul, 1899 în această umilă casă, în fața căreia avem onoare a ne afla. Ca dintr'un cuib de vultur, tăinuit în codrul secular și împrejmuit de stâncile falnice ale carierei de marmoră, tinărul șolm și-a întins aripele. În sborul său mareț a atins culmi nebănuite, mai apoi acea înălțime, care l-a consacrat în sculptura și pictura noastră. Natura virgină a locului nașterii putea oferi tot materialul pentru geniul său creator, dar lipsiau mijloacele materiale. După terminarea școlii primare din localitate, în lipsă de mijloace, rămâne la vatra părintească, aplicându-se ucenic pietrar, la cariera din Moneasa. Geniul însă nu se pierde. Imprejurări neprielnice îl pot tăinui și umbri, dar nu-l pot nimici. Eliberat apoi ca măestru pietrar, trece într'un atelier de pietrărie din Arad. Din puținii bani economici, în contul stomacului și a îmbrăcămintei, își cumpără vopsele, pictând pelsagii după natură și ilustrațiuni. În timpul liber citește ulmitor de mult.

În această situație îl surprinde războiul mondial. Este înrolat în armata áutro-ungară, îndurând neca-

zurile și toate mizeriile războiului. Terminându-se războiul se re'ntoarce la vatra părintească. În urma crizei generale economice, este nevoit să se aplice simplu muncitor la lemne, într'o întreprindere forestieră din com. Feniș (j. Blhor). Geniul său răzbește și aici. Directorul întreprinderii văzând elementul aristocrat, îl ridică în serviciu de șef al magazinului muncitorilor. Acum avea mai mult timp liber de inspirație și creațiune artistică. În coliba sa, la lumină de lună, precum și în zorii dimineții, măestrul picta și modela. Dealci înainte viața sa ia o norocoasă cotitură. Providența divină lucrează asupra sa printr'o fericită împrejurare. Anume, cu prilejul unei vânatoare, profesorul de desen Boșța din Beluș face cunoștința tinărului Gh. Groza. Răpit de robustitatea și valoarea creațiunilor descoperite, ridică din țărâna pământului mărgăritarul de mult preț și-l cizelează. Îl duce în atelierul său artistic. Artistul ajunge acum în elementul său adevărat. În curs de 3 ani isprăvește VI clase de liceu, se distinge ca un element de elită printre colegi.

Este apoi înrolat în armata română, unde generalul Olteanu îl ia sub scutul său. Face mai multe expoziții, cu ajutorul cărora pleacă în Italia. Face studii serioase în Roma, Florența, Veneția și Neapole. Inamorat de arta sa, nimic pământesc nu-l mai putea reține din sborul spre eternul frumos. Revenit în țară, din mijloace proprii și cu ajutorul prefecturii județului Arad, pleacă la Paris. Incurând artistul, ca un erou ibsenian își covârșește măestrul. În scurt timp stoarce admirația cercurilor artistice parisiene. Într'o revistă serioasă de artă plastică franceză din Paris, am aflat opera lui G. Groza comentată elogios și așezată printre operele plastice ale artel universale. În dosul creațiunii sale este redat chipul artistului cu însemnarea, că este român. Trece din succes în succes. Alintatul muzelor și al cercurilor artistice, era mai bine apreciat în străinătate, decât la noi acasă. Repeșirea unei povești vechi!

Bustul Marelui Voevod de Alba-Iulia Mihai I., bustul lui A. D. Xenopol și-a nemuritorului Gh. Coșbuc, precum și tablourile expuse cu diferite prilejuri, au asigurat lui Gh. Groza un loc de onoare în Panteonul artel noastre. Celebrul estetician Benedetto Croce spune că: „opera de artă este spiritul însuși, manifestat într'o formă materială expresivă.” Măncând dela acest principiu, putem spune, că artistul Gh. Groza și-a intrupat sufletul în opera sa. N'aș putea spune, că în care artă a fost mai superior, în pictură ori sculptură. Insuși Groza a declarat prietenilor săi, că n'ar putea alege între ambele. Eu cred, că a fost artist desăvârșit în amândouă. Atunci când pictura era insuficientă în perspectivă și în redarea masei prin coloratură, atunci geniul său recurgea la daltă, cu care scăpăra viața din bronz sau peatra

seacă. Aici rezidă arta sa. Geniul său avea plastica la îndemână, pentru creațiune.

Artistul Gh. Groza și ca om a atins desăvârșirea. Suflet generos, nobil, de o extremă modestie și adânc religios până la misticism. În soarta vieții sale a simțit, puternic, mâna lui Dumnezeu, care la ridicat din țărână și l-a încununat cu mărire și cu cinste. Atotputernicul l-a iubit mai mult decât muritorii. L-a chemat la sine acum 3 ani, în toată muncii artistice, desfășurată în Brașov. A voit poate să-l scutească de durerile și contingențele lumii acestela. Acolo sus, în lumea idealului etern, artistul transfigurat de eternul frumos al Stăpânului, poate contempla fără durere și suspinare.

Azi, parcă soarele dogorește mai dulos și stă uimit pe bolta cerească de atâta sărbătoare. Pasărilor din codrul străvechi s'au adunat cu oamenii, să cinstească memoria tovarășului lor. Florile înduioșate își cădelnițiază parfumul lor suav în cinstea măiestrului. Natura întreagă dă un cadru strălucit prăznuirii celui alintat de muze. Din înălțimea cerului albastru, sufletul artistului Gh. Groza privește spre noi satisfăcut, că munca sa nu s'a irosit înzadar. Măiestrul consacrat, caută spre noi împăcat și senin de admirația și recunoștința unui neam întreg.

Suflet Mare!

Am venit în numele clerului și al poporul din tractul Buteni să depun o fterbinte lacrimă asupra gîlpei pe care te-ai ostenit. Am venit să exprim priinosul pletății și al admirațiunii, pe care ți-le vom păstră, în vecii vecilor. Amin!

Prot. Ștefan R. Lungu.

Icoane alese din Viața Ortodoxiei

(Urmare)

«Fost-a Ștefan bărbat ca acela, carele *pentru inima sa cea mare*, înțelepciunea militărească, știința lucrurilor de războiu și faptele sale cele norocoase asupra Turcilor, Ungurilor, Polonilor și Tătarilor, *în veci trebuie să se pomenească*»¹⁾.

În legătură cu domnia lui Ștefan cel Mare este vrednic de pomenit și un urmaș al său, anume: *Ștefan-Vodă cel Tânăr*, (1517—1531) care încă a fost un domn viteaz și norocos în războaie. El a bătut crunt pe Tătari, iar când s'a întors la Suceava a dat poruncă tuturor boierilor să se strângă în ziua Sfântului Dimitrie la Hârțau — un orașel din Moldova. Aici a sărbătorit strălucita biruință prin *rugăciuni către Dumnezeu*, prin ospăț și bucurie mare, apoi a dăruit și cinstit pe toți ostașii cari s'au luptat cu vitejie.

¹⁾ M. Cogălniceanu, *Cronice*, Tom. I. p. 178.

Pe vremea aceea nimic nu se făcea fără ajutorul lui Dumnezeu și fără rugăciuni către Dumnezeu.

Neagoe Basarab.

După acest Domn viteaz și evlavios, pe la anii 1512—1521 a trăit în Muntenia Voevodul *Neagoe Basarab*. Din viața acestui om nu ne-au rămas amintiri de fapte vitejești. Dar ne-a rămas pilda celei mai frumoase cititorii, din întreg cuprinsul ținuturilor locuite de români. El a zidit cu meșteri aduși din întreg Răsăritul, și cu meșterul Manole, *Mănăstirea Argeșului*, pentru isprăvirea căreia ne mai ajungând aurul și banii, soția lui Neagoe, Doamna *Despina*, și-a dăruit mănăstirii *toate podoabele* sale scumpe și averile. Așa s'a terminat lucrul, lăsându-ne o mănăstire, despre care un cronicar spunea, că «nu este așa sobornică și mare ca Sionul care-l făcuse Solomon, nici ca Sfânta Sofia care o făcuse Justinian Împăratul, iar cu *frumusețea* este mai pedeașupra decât acelea»¹⁾.

Spune cartea istoriei că fiii acestui voevod cucernic cântau în strană alături de cântăreji, iar despre el se zice că ținea predici poporului drept credincios.

Neagoe fiind om cuminte și înțelept a scris și învățături frumoase pentru fiul său Teodosie, în cari îl îndeamnă să-și iubească țara cum își păzește șoimul cuibul său, să fie creștin bun și să și împlinească datorințele față de Dumnezeu, «căci stă toată viața omului în mâna lui Dumnezeu, ca o picătură de ploaie în strașina casei».

Mihai Viteazul.

Către sfârșitul veacului în care a trăit Neagoe Basarab, Dumnezeu a trimis în fruntea Țării-Românești pe *Mihai Viteazul*, care a domnit între anii 1593—1601. Numele lui ajunsese atât de vestit înainte de-a ajunge Domn, pe când era Ban la Craiova, încât bătrânii cunoscându-i vrednicia își ziceau oftând: *«Așa Domn să aibă Țara!*

Alexandru cel Rău, care era voevod pe vremea aceea, l-a pizmuit, — și neliniștit de numele bun ce i se făcuse, l-a prins pe Mihai și i-a hotărât moartea. «Trecând spre locul de osândă, pe lângă Biserica Albă și fiind ceasul de leturgie, se roagă el de păzitor să-l lase o clipă înlăuntru să și facă cea din urmă cruce și îngăduindu-i-se aceasta, cu multă credință pășește înaintea altarului și îngenunchind se 'nchină și făgăduiește 'n cugetul lui că, dacă prin vr'o minune dumnezească va scăpa, să ridice o mănăstire chiar pe locul acela. Minunea s'a făcut. Călăul, când să dea lovitura morții, înfiorat de liniștea măreață și de bărbăteasca frumusețe a osânditului, aruncă iataganul și fuge. Mulțimea vede un semn de sus în aceasta întâmplare. Ea cere, strigă iertare nevinovatului; și *glă*.

¹⁾ I. Lupas, *op. cit.* p. 184.

*sul poparului, — e glasul lui Dumnezeu*¹⁾). Pe acel loc a și ridicat el biserica Mihai Vodă, care trăește și astăzi în București:

Scăpat prin minune, Mihai ajunge Domn, și se face vestit prin biruințele sale contra Turcilor, — și mai ales prin cucerirea Ardealului și a Moldovei la 1600, pe cari le-a unit pentru prima dată sub un singur Domn Român. «Vai! oftează Nicolae Bălcescu povestitorul biruințelor lui Mihai, căci nu ne-am putut opri aci, în culmea triumfului nației române, oprind împreună cu noi și timpul și istoria!»...

Pentru trebuințele sufletești ale Românilor din Ardeal, Mihai a așezat de mitropolit la Bălgrad (Alba-Julia) pe *Ioan Prislopeanu*, «bărbat smerit, cu fapte bune și sfânt».

În legătură cu acest fapt istoric se povestește, că Mihai, după ce a luat în stăpânire Ardealul, a hotărât să facă la Alba-Iulia o biserică, dar l-au oprit papistașii, zicând că numai legea lor e cea adevărată. Și au vrut să arate acest lucru prin cuvinte din Sfânta Scriptură. Mihai însă nu s'a învoit așa, și le-a răspuns că «cearta de cuvinte e o osteneală fără capăt». Ci mai bine să sfințească apa preoșii ortodocși și arhierul lui Mihai și să facă la fel și ceilalți preoși, catolici. Apoi să pecetluiască apa sfințită și «dacă apa mea, zicea Mihai, va rămânea nestrictă — după cum nădăjduesc în Dumnezeu că va să fie, — să-mi îngăduiți, fără vorbă, să rezidesc biserica, iar de nu, nu voi zidi, așa cum voiți voi». Și toți s'au învoit așa. Au sfințit apa fiecare după rânduiala credinții sale. Papistașii au mai aruncat în ea și câțiva pumni de sare, apoi au ținut-o pecetluită 25 de zile. La despecetuire apa preoșilor lui Mihai a rămas nestrictă, iar a popilor catolici, deși a fost sărată ca să nu să strice, a umplut biserica de miros greu²⁾.

Atunci, ca și astăzi, sfințirea apei a rămas pentru noi o dovadă minunată și vie, pe care o vede oricine, despre întăetatea și adevărul credinței noastre ortodocse, față de celelalte religii și secte, cari s'au depărtat mai mult sau mai puțin de adevărata religie creștină. Mihai Viteazul s'a folosit de acest lucru pe față, pentru că și-a dat seama și de *taina apei sfințite*, nu numai de puterea vorbelor, — și a ieșit biruitor.

Și Mihai ca și Ștefan cel Mare, a fost un aprig și priceput *apărător* al creștinătății. «Oricine poate vedea, mărturisește Mihai, câtă muncă și osteneală am îndurat 7 ani de-arândul și câtă slujbă am făcut creștinătății, căci am luat dela Turci 100 de tunuri și am ocărmit trei țări: Țara-Românească, Transilvania și Molddva... Acum am ajuns la acest sfârșit, — sărac și singur — pierzând tot ce câștigasem din zilele tinereții până le bătrânețe... Am purtat războiul foarte mult timp, eu însumi cu sabia în mână, fără ca să

am nici cetăți, nici castele, nici orașe, nici cet pușin o casă de piatră unde să mă retrag... *Nu am pregătit să mă alătur cu toate puterile mele și cu cheltueli peste măsură la Creștinătate și nu am fost cunoscut de nimeni și nici nu le-am făcut îndemnat de cineva...* Astfel rog toată Creștinătatea să-mi stea într'ajutor căci, *am pierdut tot, și țări și averi și soție și copilași și în sfârșit tot ce aveam pe lume*¹⁾).

Răsplata tuturor acestor osteneți și jertfe pentru cauza creștinătății a fost moartea, la vrâsta de 43 de ani. A fost împuns pe la spate și ucis mișelește din invidia și ura generalului împărătesc Basta, la 1601, pe câmpia Turdei «cel mai cinsit și mai viteaz ostaș al celor mai făjarnice și mai mișcătoare vremi».

Matei Basarab și Vasile Lupu.

După 1632 în țările românești stăpânesc doi Domni vrednici, cari se întreceau în râvna de a împodobi pământul țărilor cu locașuri sfinte.

Matei Basarab în Muntenia a zidit vre'o 40 de *biserici și mănăstiri*.

Vasile Lupu în Moldova ne-a lăsat una dintre cele mai frumoase biserici din țară: Biserica Trei Ierarhi din Iași. Acest din urmă voevod „cu firea mai mult împărătească decât domnească“, făcuse atâtea danii și avea atâtea putere în Răsărit, încât numai cu știrea și cu învoirea lui se așezau patriarhii la Constantinopol.

Acești doi domni au înființat *tipografiile*, în cari s'au tipărit pravili, cărți bisericești și de învățatură românească și creștinească.

Pe vremea lor au trăit doi mitropolii mari. Unul în Moldova: *Varlaam*, care a scris o vestită *Cazanie* sau «Carte Românească de învățatură» (1643), și celalalt în Rusia, la Kiev: *Petru Movilă*, care a scris „*Mărturisirea Ortodocsă*“, cuprinzând în 261 de întrebări și răspunsuri toată învățătura de credință a bisericii ortodocse. Aceasta este o carte mică și vestită în toată creștinătatea și până astăzi ea e temelie și izvorul credinței noastre. De aceea, pe lângă *Sfânta Scriptură și Cartea de Rugăciuni* (Acaftistul), *Mărturisirea Ortodocsă nu poate și nu trebuie să lipsească din casa nici unui român și creștin adevărat*.

(Va urma)

Mântuire sufletească

Oamenii, cari n'au ce pierde, se pretind trimiși al cerului și otrăvesc sufletele cu idealuri, zise de mântuire. Dornici de câștig fără muncă, răpesc, până și ultimelor fibre nervoase ale organismului, înștețea și promit, spre nerușinarea lor și consternarea lumii, mântuirea sufletească.

¹⁾ Lupuș, *Isvoarele*, op. cit. p. 145-146.

¹⁾ Vlahușă, op. cit. p. 224-225.

²⁾ L. Lupuș, *Isl. Bis. a Rom. Ard.* p. 27-28.

Fie că lucrează în mic, influențând individul, fie că agită în masse prin verva neoratorică, dar vehementă și impulsivă; fie că își propagă teoriile prin scris, formează toți împreună o tagmă periculoasă pentru ordinea publică.

Dacă materialicește nu pot pierde nimic, căci n'au ce; pierdere morală nu pot avea căci mulți sunt clienții justiției.

Simț moral n'au. O observație fină asupra celor spuse și o critică obiectivă îl va determina să strige că sunt persecutați. Te-ai așteptat să-l vezi moderându-se; să-și recunoască prostia și să tacă. Dar ei continuă. Scriu. Istorii chiar. Ca din pământ răsar pe teritoriul României, Istorii, falsificătoare ale datelor istorice, cu singurul scop de a face prin ele propagandă. Zilele acestea a apărut una la Ineu. Scrisă de un oarecare M. L. în limba maghiară.

Nu putem face biografia autorilor, căci vorbind despre cel din Ineu ar trebui să fim cel puțin șef de post, ca să o putem cunoaște, iar pe stricătorul de istorie baptistul Ungurean nu-l cunoaștem decât din aberațiile vărsate în rândurile sale neistorice. Cu atât mai vartos nu avem competența de a face recenzia istoriilor, fără altă pretenție din partea autorilor, decât a furniza cetitorului desamăgire.

Ne mulțumim a cerceta dacă propaganda prin mijloacele știute, pot aduce o mântuire măcar trupească a cuiva; și dacă organizațiile religioase pot aduce o regenerare morală în afară de biserică neamulul nostru.

1. Ademenitorii promit bietulul românaș, în schimbul declarației de trecere la el, mântuirea sufletească, pe care cel trecut îl invocă drept cauză a despărțirii lor de biserică mamă. Deci o mică deplasare la „casa satului” și ca recompensă admirabila beutură, care cu aroma delirantă a mântuirii pe cel purificat îl va îmbăta după rândulala legii cultelor.

Montaigne zice: „Dacă durerea de cap ne-ar veni înaintea beției ne-am feri de a bea prea mult, dar voluptatea ascunde urmările sale.” Exact așa se petrec lucrurile în cazul de față.

Beția de vorbe calomnioase trece, vocabularul de injurii se epulzează, doar durerea de cap mai rămâne. Dar nu falsul predicator, căci acesta după terminarea improvizatei ocazionale se reculege și își reia zâmbetul; ci durerea de cap rămâne la cei mulți nebuniți cu variate momeli; ba se extinde și asupra urmașilor acestora. Viața lor de aci înainte este valul de apă ce nu mai curge liniștit în matca sa ci, ajuns în exces rătăcește, alurea și distruge ordinea lucrurilor. Asemănă-se vulcanului ce nu mai clocotește în adâncurile ascunse ci la vederea tuturor, pârjolește și arde ce întâlnește. Urmarea este că valul se pierde, iar vulcanul se stinge. Ambii mor.

Or, în ce constă mântuirea? Într-o împăcare a

omului cu el însuși și cu semenii săi; într-o veșnică bucurie; într-o sănătate morală și socială; în sfârșit într-o comunitate de viață plină de sinceritate, bună-tate și altruism. Lucruri ce nu se pomenesc în tabăra sectară.

Imediat după înregimentarea noului momit, în tabăra mântuirii promise, atmosfera pentru dânsul se schimbă. Viața lui de aci înainte va rătăci din rău în mai rău, căci el va fi exponentul urei, intrigilor și al colomnilor pe acest pământ; va ucide și se va sinucide.

Dacă astfel stăm în privința vieții trupesti, ce să mai zicem despre suflet?

Vorba aceasta nici n'ar trebui să existe în vocabularul falșilor profeți, cari seamănă vânt ca să secere furtună.

Mântuirea sufletească rezultă din împăcarea omului cu Dumnezeu, care însă nu se poate realiza decât trăind viață pământească ca mântuit trupest; deci este condiționată de raportul meu cu mine însumi și cu semenii mei.

Așadar este o fățărnicie și o minclună grosolană că motivul ieșirii din sânul bisericii este mântuirea. Dar ce să facem? Beția e încă voluptate în momentele acelea, căci Domnul primar însuși în delir exclamă: „E frumos când te mântulești.”

2. Urmările erupției mintale am văzut că sunt numai dezastre și tulburări. Eră deplină dovadă pentru a preconiza răspunsul și la a doua întrebare ce ne-am pus. Dar pentru cei asemenea lui Toma, avem încă o probă, pentru a-l convinge că propaganda sectară nu numai că nu lasă viața așa cum e, dar o strică.

Se impune o regenerare morală. Mulți o văd în sutele de tabere sectare, ce răsar pe teritoriul țării. Ni s'a dat ocazie să cetim despre adventiști, că ei nu beau și nu fumează, deci sunt în progres moral. La fel se scriu laude nemeritate și în contul altor secte.

Dar aceste păreri le pot avea numai aceia, cari cercetează lucrurile la suprafață. Văd moralitate în vorbe și faptele sectarilor numai spectatorii îndepărtați. Lasă că nici nu permit ei străinilor să intre în intimitățile lor.

Dar să ne lămurim. În August 1931 Bapțiștii au ținut un congres al tineretului.

Scopul congreselor, sau mai bine zis cauza invocată de profitorii congreselor pe țară, în cererea de a li se permite ținerea lor, este regenerarea sufletească, mântuirea. În realitate ce sunt aceste congrese? Un val de ură împrăștiat în sufletele liniștite dela țară. Un mijloc de propagandă sub scutul autorităților. O erupție nebunească ce arde bunul simț al poporulul ordonat. Ba eu cred că mai mult chiar! Un cuib de imoralitate. Un mijloc de propagandă al desfrânării. O cursă deschisă pentru cei cinstiți; un atentat la bunele moravuri.

Credința mi-o bazez pe următoarea întâmplare.

O față baptistă, aderentă a congreselor, la 9 luni de la congresul din Buteni, a dat naștere unui copil. Să nu uităm că la acest congres a fost bârfit, calomniat, zeflemizat și înjurat întreg patrimoniul neamului românesc. Dacă nu era congres nu exista desfrâul. Cel puțin așa reiese din declarațiile nefericitelor căzute victimă, în lupta pentru mântuirea trupului. Ea a avut „cunoștință” de săptămâni cu doi frați bapțiști. Cunoștința sub orice formă, n'a putut avea loc decât în preajma congresului. Căci domnișorii cu părțile verzi și cu ghețe roșii au venit aici din alte părți înainte cu câteva săptămâni ca să pregătească ținerea congresului.

La ce se rezumă elementele în baza cărora secele își pretind dreptul la viață? Ei spun multe.

Noi în practică găsim:

1. Plângeri și jalbe contra României, că-i persecută.
2. Ieșiri violente, înjurări și colomi cu orice ocazie,
3. Fățarnicie, minciună și desfrâu.

Ispravă baptistă.

Arma de căpetenie, cu care baptismul a amăgit lumea la început, a fost moralitatea. Se laudau singuri, că sunt mai buni decât ceilalți oameni. Mulți i-au crezut. Trei sau patru decenii însă au fost de ajuns, ca să-i discrediteze. Nu preoții și luptătorii antisectari îi demască, ci faptele lor fățarnice. Într'una din zilele trecute baptistul Horga Ioan, președintele corului mixt din Buteni dintr'o ceartă avută cu socrul său Popa Todor, ortodox, pentru un pom din grădină, s'a năpustit asupra socrului său și l-a bătut foarte grav, aproape scoțând ochii bătrânului. Această sălbătecie s'a săvârșit pentru o creangă de măr, pe care bătrânul voia s'o taie.

Ne întrebăm acum, dacă conducătorii bapțiști săvârșesc fapte criminale, ce vor fi făcând cei de rând? Halal de așa morală!

Raportor.

INFORMAȚIUNI.

Congresul Național Bisericesc va fi convocat în sesiune ordinară la 14 Octombrie a. c. (Cuv. Paraschiva), pentru a se constitui, în urma alegerilor noilor membri, pe un period de 6 ani. După formalitățile de constituire va fi convocat colegiul electoral (a cărui bază o formează Congresul Național Bisericesc) pentru alegerea unui Episcop în locul vacant dela eparhia Hușilor.

Modificarea legii și statutului de organizare bisericească. Din ordinul părintelui Patriarh se lucrează

la consiliul central bisericesc la modificarea unor articole din legea și statutul de organizare bisericească pe baza experiențelor de până acum.

Proiectul va fi prezentat congresului național bisericesc, care după aprobare îl va prezenta parlamentului.

Importul obiectelor religioase. Orice import de obiecte religioase se va fi permis numai în baza avizului Șefului Cultural respectiv, dat pentru fiecare caz în parte.

Pentru obiectele privind cultul ortodox, se va cere avizul Patriarhiei României, pentru cele greco-catolice avizul Mitropoliei dela Blaj, iar pentru cele romano-catolice se va cere avizul Arhiepiscopiei Catolice din București.

Pe baza acestor avize, ministerul va permite importul obiectelor și imaginilor religioase, cu ordin special pentru fiecare caz în parte.

Câți oameni au pierit în războaie. Ziarul „Il Popolo din Roma” a făcut o socoteală despre toți oamenii ucși în cele opt războaie din veacurile trecute. Iată aceste socoteli: în războiul de șapte ani 554 mii; în războaiele revoluției franceze din anul 1789 au pierit 1 milion 400 mii; în războiul Crimeei 780 mii; în războiul de neatârănare al americanilor 700 mii; în războiul ruso-japonez 620 mii; în războaiele din Balcani 110 mii; și în fine în războiul cel mai mare din 1914 au pierit 23 milioane de oameni.

După cât se vede încăerările dintre popoare au făcut până acum multe milioane de jertfe omenești. Ferească Dumnezeu însă de un nou război, căci soarta lumii întregi va atârna de un fir de păr.

Impușcarea unui vultur uriaș în ghiarele căruia vânătorii au văzut un copil. Doi vânători cunoscuți, ieșind la vânat de țapi, în apropierea comunei Ileanda, spre seară pe când se aflau lângă comuna Coroleni, au văzut pe o stâncă un vultur uriaș. Apropiindu-se de el, unul dintre vânători a tras, răniind o aripă a vulturului. Când acesta sa ridicat, vânătorii au văzut în ghiarele lui un copil cam de vre-o 8 luni. Trăgând și celalalt vânător, vulturul a fost rănit, prăbușindu-se apoi la pământ, el avea cu aripile întinse o lungime de aproape 4 metri. Cu toate cercetările făcute, trupul copilului n'a putut fi găsit. Se prea poate însă, că vânătorii au văzut vre-un iepuraș, ori vre-un alt animal în ghiarele vulturului.

Șase oameni turbați au murit în județul Iași, din pricină că, după ce au fost mușcați de câine turbat, ei nu s'au dus să-și facă injecțiile trebuitoare. Turbarea odată ivită — și la om și la animal — nu se mai poate vindeca. Sămânța bolii de turbare însă se poate omorî cu ajutorul injecțiilor ce se fac la Institutele antirabice din Iași, Chișinău, București și Cluj.

Biserica ortodoxă persecutată în Polonia. — Jurnalul *Der Friedensbote* are impresia că Polonia aspiră

la titlul de persecutoare de creștini, dat fiind felul ei de a se purta față de Biserica ortodoxă. Numai în volvodatul Dublinului, în cursul celor din urmă treisprezece ani, au fost târnosite ca biserici romano-catolice 47 biserici care fuseseră construite de către ortodocși și pentru ortodocși. În districtul Șelm și în Poles'a, 150 biserici ortodoxe au fost date Bisericii romano-catolice, în urma intervenției preoților romano-catolici. Mai multe dintre aceste biserici stau închise, deși ar fi necesare populației ortodoxe.

Inștiințare.

La Internatul Facultății de Teologie din Chișinău pentru anul universitar 1932/1933 sunt libere patruzeci (40) semiburse pentru anul I.

Semibursele se vor acorda în urma unui examen absolvenților diplomați ai Seminarilor Teologice și bacalaureaților.

Inscrierile se fac la Direcțiunea Internatului Teologic până la 12 Octombrie, iar examenul va începe la 15 Octombrie 1932.

Înainte de examen toți candidații vor fi supuși vizitei medicale și radioscopice, care este eliminatorie.

Examenul va consta din probe scrise și orale.

A. *Probele scrise vor fi:* 1. o lucrare din Istoria literaturii române, 2. o traducere din limba greacă și 3. o traducere din limba franceză.

B. *Probele la oral vor fi:* 1. Istoria bisericească universală, 2. Dogmatică și 3. Morală.

Studentii semi-bursieri vor plăti taxa anuală de 6.300 lei, care va fi achitată în trei rate și anume: 1.800 lei la intrare — la 8 Noiembrie 1932; 2.700 lei după sărbătorile Nașterii Domnului — la 9 Ianuarie 1933, și 1.800 lei după vacanța Sf. Paști.

Studentii bursieri din anii II, III și IV vor plăti taxa anuală de 4.200 lei (suma va fi micșorată sau mărită după eventualele necesități bugetare); această taxă se va achita în trei rate și anume: 1.200 lei la intrare — la 8 Noiembrie 1932; 1.800 lei după sfintele sărbători ale Nașterii Domnului — la 9 Ianuarie 1933 și 1.200 lei după vacanța Sf. Paști.

În afară de bursieri și semi-bursieri vor fi primiți în internat și solvenți. Solva este 8.400 lei și se va plăti în trei rate: 2.400 lei la intrare — la 8 Noiembrie 1932; 3.600 lei după sfintele sărbători ale Nașterii Domnului — la 9 Ianuarie 1933 și 2.400 lei după vacanța Sf. Paști.

Pot fi primiți în internat și preoții-studenți în urma unei taxe speciale de cincizeci (50) lei pe zi.

Nr. 5528 | 1932.

Comunicat.

Onor. Consiliu Central Bisericesc, cu adresa Nr. 6208 din 27 August a. c., ne comunică următoarele:

„Pentru a se face răspândirea cât mai mult în public a textelor biblice oficiale ale

Tiparul Tipografiei Diecezane Arad.

Bisericii noastre: Noul Testament tradus de Pr. Galaction și Psaltirea tălmăcită și rânduită de P. S. Nicodem, Starețul sf. M-tiri Neamțu, considerând starea actuală de schimbare și lipsă generală, am hotărât să facem un preț excepțional de redus pentru aceste cărți, astfel încât ele să poată fi ușor procurate atât de particulari cât și de oficiile bisericești. Cumpărate laolaltă, Noul Testament și Psaltirea, broșate se vând de către Institutul B.blic — Tipografia Cărților Bisericești — cu prețul de 100 Lei.

Prin aceasta scădere de preț la minimum, urmărim două lucruri: în primul rând ca aceste texte să se răspândească pe cât posibil mai mult, pentru a lua locul textelor streine de ortodoxie sau vechi și greoaie, și al doilea pentru a rula capitalul ce este mult necesar acum în preajma tipăririi noii ediții a Sf. Scripturi.

De aceea, Vă rugăm, Prea Sfințite, să binevoii a dispune să se încunoștințeze toate oficiile parohiale din acea eparhie spre a-și procura toate aceste texte pentru trebuințele lor, precum și a le recomanda credincioșilor pentru lectură.

Totodată vă rugăm să binevoii a interveni și pe lângă P. C. Preoți, profesorii de religie la seminariile și celelalte școli secundare din eparhie, pentru a le introduce în școlile unde predau, ca auxiliare indispensabile ale manualului respectiv, precum și pe lângă P. C. Stareți și Starețe ale M-tirilor ca să caute să le distribue printre monahii și cercetătorii Sf. Locașuri Mănăstirești“.

Ceeace aducem la cunoștința oficiilor protopopești și parohiale, P. C. Protopopi și Preoți, Profesori de religie și I. P. Cuv. Sale Părintelui Stareț al Sf. Mănăstiri Hodoș-Bodrog, spre conformare.

Arad, la 31 August 1932.

Consiliul Eparhial ort. rom.
Arad.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală, că pentru darea în lucrare a ușilor și ferestrelor la casa parohială din Firiteaz, în suma de circa 20.000 Lei, se va ține licitație publică cu oferte închise în ziua de 18 Septembrie 1932, ora 5 d. m.

Planul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Firiteaz, la 5 Septembrie 1932.

Consiliul parohial.

Red. responsabil: Protopop SIMION STANA